

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Милена Кирниколова
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по научно направление

1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика)

на тема

Художествено-естетическото развитие - основа за интегриране на
образователното съдържание в предучилищна възраст

научен ръководител: проф. дн Лучия Малинова

ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“

Общо описание на представените материали

Представеният комплект дисертационни материали съдържа:

- административни документи: автобиография, заповеди за зачисляване и отчисляване, заповед за назначаване на жури за защита, протокол от първо заседание на журито;
- дисертация и автореферат, декларация за достоверност и оригиналност на дисертационния труд, научни публикации.

Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията и дава цялостна представа за философията, методиката и резултатите от направеното дисертационно изследване. Съдържа теоретична част, която следва логиката на теоретичната постановка в изследването.

Кратки биографични данни за докторанта

Образование

От 2012 до 2016 г. Милена Кирниколова е докторант в СУ „Св. Климент Охридски“, ФНОИ. През 2010 завършва магистърска програма “Педагогика на масовата и художествена комуникация” в същия факултет, а две години по-рано, през 2008 г. – магистърска степен с квалификация „Спортен педагог“ във ВТУ “Св. св. Кирил и

Методий”. През 2000 г. Милена Кирниколова завършва квалификационно-образователната степен „бакалавър“ в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност „Музикална педагогика“. В периода 2002 – 2003 г. е магистрант в програма за треньор по карате в Национална спортна академия “В. Левски., гр. София.

Професионален опит и компетенции

Милена Кирниколова е председател на УС на сдружение с идеална цел Спортен Клуб по Карате “Спартак - Плевен”. Съдия е в дисциплините “Ката” и “Кумите” на Световната Шотокан Карате-до Федерация - WSKF. Тя е национален селекционер на юноши и девойки до 21 г. в дисциплината Шобу кумите към Българска Федерация Шотокан Карате-До /БФШК/. Докторантката е съосновател и член на УС на Българска Федерация Шотокан Карате-До а също и президент и основател на Карате Клуб “Академик“, гр, София. Милена Кирниколова е носител на майсторска степен III- ти Дан /черен пояс/ с международен лиценз за инструктор. Нейните възпитаници са завоювали над 300 медала в престижни първенства.

Владее английски и руски език.

Рецензия на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 284 страници, структуриран в увод, четири глави и приложения. Литературните източници са 113 на брой, като интернет източниците са изведени отделно – 16 на брой.

В увода докторантката аргументирано защитава избора си на тема, която е актуална от гледна точка на съвременното разбиране на възпитанието като неделима част от образованието и на възпитателното съдържание като формиране на отношения като нагласи, ценности и мотиви, проявявани в поведението на личността. Авторката фокусира дисертационното си изследване именно върху тези перспективи на естетическото възпитание, реализирано чрез игра и при интегриране на образователно съдържание от различни образователни направления.

В първа глава е извършен задълбочен теоретичен анализ на научната литература, свързана с проблемите на естетическото възпитание.

Теоретичната част на труда се отличава с логична последователност и критичност при интерпретиране на научни теории и концепции, значими за темата на дисертацията.

Значението на естетическото възпитание за формирането на ценностно-ориентирано поведение е изведено от перспективата на неговата интерпретация в исторически план и обосновано от съвременна гледна точка.

Застъпена е тезата за естетическото възпитание от една страна като част от образователния процес в детската градина, подчинен на предварително планирано образователно съдържание и очаквани резултати, а от друга страна се обръща внимание върху неговия перманентен характер в ежедневието на децата. Това определя значимата роля на педагога и семейната среда за формиране на естетико-художествена култура в предучилищна възраст.

Спецификата на педагогическото взаимодействие в естетическото възпитание е изведена във връзка с видовете изкуства като образователно съдържание и изискванията към тях за достъпност, високохудожественост, реалистичност, последователност при възприемането им с цел формиране на естетически вкус.

Дипломантката систематизира спецификите на видовете изкуства по отношение на тяхното влияние върху формирането на естетическа култура в предучилищна възраст и по-конкретно на театъра като претворяване и емоционално преживяване на действителността; на изобразителното изкуство като пресъздаване на образи и изразяване на емоции; на музиката и оперното изкуство като създаване и съпреживяване на асоциативни образи; на балета и цирковото изкуство като достъпни за децата танцови изкуства; на литературата като ориентиране в общочовешки ценности и на архитектурата и скулптурата като пряко визуално възприятие на образи.

Очертани са параметрите на социалната среда, интериора, природата, труда, играта и медиите като фактори, които оказват влияние върху формирането на естетическа култура в детството.

Систематизирани и критично анализирани са също така параметрите на естетическото възпитание в нормативните уредби – ДООИ за художествено-естетическото развитие в предучилищна възраст от 2005 г. и Наредба 5 от 2016 г. като ясно е изразена позицията на автора по отношение на необходимостта от формиране на естетическо отношение във всички образователни направления, а не изолирано в рамките на едно от тях.

Обръща се внимание и върху програмните системи за предучилищно образование в държави от Европейския съюз, както и върху основните акценти в тях, насочени към формиране на естетическа култура в предучилищна възраст – съдържание, форми, принципи, методи, средства. Целта на художествено-естетическото възпитание е дефинирана от една страна като възприемане, разбиране и оценяване на различни видове изкуство, а от друга – като формиране на умения за естетическа дейност, което намира израз и в поведението и общуването на детето.

При анализа на програмни системи е обоснована значимостта на тематичните връзки между образователните направления като основен фактор за формиране на цялостна естетическа представа за обекти и явления. От тази гледна точка са систематизирани аспекти на художествено-естетическото възпитание в съдържанието на образователните направления в различни програмни системи.

Във втора глава са представени теоретико-експерименталните и организационните параметри на изследването. Формулирани са три хипотези, насочени към значими изследователски параметри на проучването по посока на установяване на положителното влияние върху формирането на естетическа култура на децата на 5 – 7-годишна възраст на разработените експериментални педагогически ситуации при интегриране на образователното съдържание и играта.

Реализиран е психолого-педагогически експеримент в три етапа – констатиращ, формиращ и контролен в експериментални и контролни групи. Прави впечатление прецизното структуриране на трите етапа както по отношение на съдържанието им и разпределението на дейностите, така и по отношение на позиционирането им във времето.

В изследването взимат участие 102 деца на възраст 5 – 6 и 6 – 7 години от две детски градини в гр. Плевен, разпределени в контролни и експериментални групи.

Констатиращият етап е проведен под формата на анкета с децата, чрез която се установяват техните нагласи по отношение на естетически категории и прилагането им в конкретни дейности.

Контролният експеримент включва анкета и интерактивна игра.

Формиращата система е изградена върху създаване на експериментален модел, базиран на комплексния характер на околния свят и неговото цялостно естетическо влияние върху децата.

Параметрите на разработената система от педагогически ситуации включват правилата в детската група, които служат като рамка, в която открито се окуражават определени поведенчески прояви. По този начин се утвърждава безопасна, приятелска и логична социална среда. Позитивната дисциплина, от друга страна, е интерпретирана като активен отговор от страна на учителя на конфликта, който възниква между поведението на децата и поставените цели и включва техники за разрешаване на конфликти, които поощряват поемането на отговорност и самодисциплината. Формулирани са също така насоки за взаимодействие с родителите при провеждане на експеримента.

Системата от педагогически ситуации интегрира образователно съдържание от всички направления, които имат отношение към художествено-естетическото развитие на децата. Изведени са шест ядра за оценка на детската активност чрез педагогическо наблюдение, които са пряко свързани с потвърждаването на хипотезите и дават възможност за обективно представяне на получените резултати.

В трета глава е направен количествен и качествен анализ на получените резултати, които са представени графично за входящо и изходящо ниво на психолого-педагогическия експеримент.

Представени са и междинни резултати, които дават текуща ориентиловъчна информация за ефективността на експерименталния модел. Тези резултати предоставят възможност на докторантката да модифицира системата от педагогически ситуации с цел оптимизиране на нейните параметри по посока на формиране на естетическата култура на децата в експерименталната група. По този начин се осигурява гъвкавост при разработването на модела при своевременно отчитане на неговото влияние – сложност на поставените задачи, активност, интерес и удовлетвореност на децата, положителното им отношение към поставените задачи, насоченост към игрово пресъздаване, творчество и значима информация.

Резултатите от контролния експеримент потвърждават положителното влияние на експерименталния модел върху формирането на естетическа култура при 5 – 7-годишните деца.

В четвърта глава са представени изводите и заключението, в които се подчертава важната роля на естетико-художественото възпитание в предучилищна възраст чрез игра и при интегриране на образователно съдържание от различни образователни направления.

В заключение: като давам висока оценка на дисертационния труд предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научната степен „доктор“ на Милена Кирниколова.

23.06.2020

Подпис:

(доц. д-р Лора Спиридонова)